

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

*Перепелиця Я.В., Джуган О.В., відділення з підготовки молодших спеціалістів,
спеціальність «Бухгалтерський облік», 2 курс*

*Науковий керівник – Л.В. Федоренко, викладач відділення з підготовки молодших
спеціалістів ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»*

Кризовий стан сучасної української економіки, супроводжується деформаціями механізмів розрахункових відносин. Безнадійні платежі - характерна риса діючої системи розрахунків. Основною формою взаємовідносин між постачальниками, виробниками та покупцями продукції стає неефективний натуральний обмін. У сучасних умовах досить чітко проявилися основні проблеми подальшого розвитку системи безготівкових розрахунків у народному господарстві України.

Ключові слова: *безготівкові розрахунки, форми розрахунків, НСМЕП, способи платежу*

Завдання економічної науки полягає в тому, щоб науково відображаючи й обґрунтовуючи практику безготівкових рахунків, одночасно впливати на неї, виробляти правильні прикладні рекомендації щодо вдосконалення і раціональної зміни системи безготівкових розрахунків.

Тому, за часів переходу до ринкових відносин організація безготівкових розрахунків повинна активно сприяти вирішенню таких завдань:

- удосконалення комерційного розрахунку на підприємстві;
- підвищення відповідальності підприємств за своєчасне і в повному обсязі здійснення платежів за всіма зобов'язаннями;
- прискорення обороту оборотних коштів.

Безготівкові розрахунки в своїй цілісності формують певну систему. Система безготівкових розрахунків є складовою загальної національної грошової системи. В ході становлення ринкових відносин і відповідної трансформації грошової сфери економіки посилюється значення і роль безготівкових розрахунків як важливого самостійного відособленого об'єкта економічних відносин, а відповідно й окремого дослідження економічної науки.

Одна з актуальних наукових проблем - визначення структурно- функціональних компонентів системи безготівкових розрахунків. Важливо розрізнити такі складові даної системи: принципи безготівкових розрахунків, вимоги до організації розрахунків, форми розрахунків, розрахункові документи, способи безготівкових розрахунків.

У сучасній системі безготівкових розрахунків господарські суб'єкти використовують такі основні способи платежу:

1. рерахування грошових коштів з поточного рахунку платника.
2. Надання позики банком шляхом прямого перерахування грошей із кредитного рахунку платника на банківський рахунок постачальника.
3. Розрахунок шляхом заліку взаємних вимог платників коштів та їх одержувачів, пов'язаних між собою поставкою товарів чи наданням послуг у процесі обміну діяльністю, з перерахуванням на відповідні рахунки учасників заліку лише непокритої суми.
4. Гарантована оплата постачальнику з попереднім депонуванням коштів на окремих банківських рахунках в установах банку за місцем знаходження платника і з наступним їх списанням з цього рахунку після зарахування грошей на рахунок одержувача в установі банку, де йому відкритий поточний рахунок.

Оскільки безготівкові розрахунки мають вирішальне значення у здійсненні народногосподарського обороту, необхідний контроль за станом розрахунків, законністю проведення грошових операцій, правильним оформленням розрахункових документів та вчасністю їх проходження.

При здійсненні розрахунків можуть застосовуватись акредитивна, інкасова, вексельна форма розрахунків, а також форми розрахунків за розрахунковими чеками з використанням розрахункових документів на паперових носіях і в електронному вигляді, платіжні картки.

Розрахунки в формі інкасо дають певні привілеї імпортеру, основне зобов'язання якого складається в здійсненні платежу проти товарних документів, що дають йому право на товар, при цьому немає необхідності заздалегідь відволікати кошти з свого обігу.

Разом із тим інкасова форма розрахунків має істотні недоліки для експортера. По-перше, експортер несе ризик, зв'язаний з можливою відмовою імпортера від платежу, що може бути пов'язане із погіршенням кон'юнктури ринку чи фінансового положення платника. По-друге, існує чималий розрив в часі між надходженням валютної виручки по інкасо і відвантаженням товару, особливо при тривалому транспортуванні вантажу.

Використання акредитивної форми розрахунків фактично усуває ризик покупця при тому, що невідому згоду покупця зробити платіж, замінено умовною банківською гарантією. Головним недоліком розрахунків за допомогою акредитива є те, що це досить дорога форма розрахунків для обох сторін, що пов'язано з вартістю банківської гарантії.

З метою скорочення обсягів розрахунків готівкою в безготівкових розрахунках за отримані товари, виконані роботи та надані послуги можуть застосовуватись чеки. Українське законодавство визначає чек - як грошовий документ встановленої форми, що містить беззаперечне письмове розпорядження власника рахунка (клієнта) банкові, який обслуговує його, сплатити певну суму грошей пред'явникові чека або іншій вказаній у чеку особі. Чеки не отримують поширення у вітчизняному господарському обороті, внаслідок недостатності коштів на рахунках клієнтів і обмеженої платоспроможності більшості комерційних банків.

Перспективною формою розрахунків між підприємством та його постачальниками чи покупцями є вексель. Вексель - це письмове боргове зобов'язання встановленої форми, яке дає його власнику незалежне право по закінченню строку вимагати з боржника оплати вказаної грошової суми. Вексельне законодавство повинно передбачити порядок передачі векселів і при цьому необхідно ставити спеціальний підпис індосамент.

Наступна передача векселя здійснюється простим врученням. Вексельне зобов'язання може бути гарантоване банком.

Останнім часом велика увага приділяється активізації використання платіжних карток в сфері безготівкових розрахунків. Платіжні картки стали звичним та повсякденним фінансовим інструментом для пересічного громадянина, а власне ринок досяг стадії своєї зрілості.

Доцільним є впровадження Національної системи масових електронних платежів (далі – НСМЕП).

Національна система масових електронних платежів – це внутрішня багатомітентна платіжна система, в якій розрахунки за товари та послуги, одержання готівки та інші операції здійснюються за допомогою банківських платіжних карт за технологією, що розроблена Національним банком України.

Метою створення НСМЕП є розроблення та впровадження в Україні відносно дешевої надійно захищеної автоматизованої системи безготівкових розрахунків, яка в основному розрахована на роботу в режимі “off-line”.

З впровадженням НСМЕП громадяни України матимуть змогу оплачувати товари і послуги у безготівковій формі за допомогою карт-карток, а також зберігати і накопичувати заощадження у банках на поточних і карткових рахунках. Таким чином, можна очікувати не лише значного розширення можливостей банківської системи України завдяки додатковому залученню коштів населення, а й забезпечення завдяки роботі НСМЕП додаткових прибутків громадян у вигляді відсотків за залишком на їхніх банківських рахунках.

Економічний ефект від впровадження НСМЕП передбачає : зменшення вартості комісійних на адресу міжнародних платіжних систем; можливість отримати грошові кошти з картки в зручний час в будь-якому відділенні банку учасника НСМЕП по всій території України; змогу підприємства, зекономити грошові кошти при отриманні готівки; підвищення надійності зберігання підзвітних грошових коштів; конфіденційність інформації про розмір добових, представницьких та інших підзвітних витрат; покращення іміджу підприємств.

Таким чином, до шляхів удосконалення організації безготівкових розрахунків потрібно віднести побудову Єдиної національної системи банківських карток з урахуванням досвіду платіжної системи Європейських країн із запровадженням її в Україні. Нова система повинна сприяти збільшенню обсягів безготівкових розрахунків в Україні, акумулюванню фінансових ресурсів на території України.

Першочерговими заходами з організації електронної торгівлі в Україні повинна стати розробка та формування правової бази з проведення торгівельних операцій з використанням Інтернету.

В банківській системі України є банки, особливо із числа великих, що вже опрацювали технології послуг через Інтернет-банкінг та готові до їх широкого впровадження.

Створення базового законодавства, що регламентує роботу юридичних і фізичних осіб в мережі Інтернет, сферу електронних фінансових послуг та діяльність електронних платіжних систем, має забезпечити учасникам Інтернет-банкінгу надійний захист від шахрайства.

Список літератури

1. Фінансово-економічний журнал “Финансовая тема”, «Вексельные операции, их характеристика. Бухгалтерское оформление операций с векселями», Ю. Мороз, АБ «Укргазбанк».
2. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів (редакція 1993 р.), Міжнародна Торгівельна Палата.
3. Савченко А., Кравець В. Розвиток платіжної системи України за десятиріччя // Вісник НБУ. – 2001. – №5. – С. 10-12
4. Кравець В. Перспективи здійснення безготівкових розрахунків в Україні– 2000. – №6. – С. 3-8

Кризисное состояние современной украинской экономики, сопровождается деформациями механизмов расчетных отношений. Безнадежные платежи - характерная черта действующей системы расчетов. Основной формой взаимоотношений между поставщиками, производителями и покупателями продукции становится неэффективный натуральный обмен. В современных условиях достаточно четко проявились основные проблемы дальнейшего развития системы безналичных расчетов в народном хозяйстве Украины.

Ключевые слова: безналичные расчеты, формы расчетов, НСМЭП, способы платежа

The critical state of the Ukrainian economy, accompanied by deformation mechanisms settlement relations. Bad payments - characteristic of the current payment system. The basic form of the relationship between suppliers, manufacturers and customers becomes inefficient barter. In modern conditions clearly revealed major problems of further development of cashless payments in the economy of Ukraine.

Keywords: clearing, settlement forms, NSMEP payment options